

Norsk Oljemuseum
Årbok 2018

Kristiansund vil bli oljeby

av Trude Meland

Forsyningsbasen Vestbase i Kristiansund ble åpnet i 1980. Det er et heleid datterselskap av NorSea Group AS og er lokalisert i Vikan på Nordlandet. Per 2017 var det hovedknutepunkt for offshorerettet aktivitet i Norskehavet. Alle operatørselskap med permanent offshoreaktivitet utenfor Midt-Norge var på det tidspunktet etablert på baseområdet – det vil si A/S Norske Shell og Statoil ASA. I tillegg var om lag 60 leverandørselskap representert på området.¹ Samme år fikk plattformene Draugen, Heidrun, Åsgard B, Njord og Kristin sine forsyninger fra Vestbase. Det gjaldt også produksjonsskipet Åsgard A. Undervannsfeltene Mikkel, Ormen Lange, Tyrihans, Yttergryta og Morvin ble også støttet herfra.

Forsyningsbasen i Kristiansund var, i tillegg til en fungerende helikopterbase, avgjørende for at Norske Shell på slutten av 1980-tallet ønsket å

legge driftsorganisasjonen for Draugen-feltet til byen. Stortinget la vekt på at Kristiansund hadde en fungerende base da de som siste instans skulle bestemme hvor driftsorganisasjonen til Draugen skulle lokaliseres. I Stortingsproposisjon Nr. 1 om utbygging av Draugen-feltet og lokalisering av drift- og basefunksjoner for feltene Draugen og Heidrun skriver de: «Selskapet viser til at en kompakt organisasjon med driftskontor, basefunksjon og heliport plassert på samme sted erfaringsmessig har positive virkninger for driftsenheten».

Stortinget vedtok at Vestbase skulle være forsyningsbasen, ikke bare for Draugen, men også for Heidrun-feltet.

Oljebyen fødes

Det hadde vært en lang vei å gå før Stortinget omsider, i 1988, vedtok at Vestbase skulle bli

En septemberveld i 1992 samlet Norske Shell 600 gjester til en storslått grillfest for å markere den offisielle åpningen av lagerbygget på Vestbase i Kristiansund. Kommunikasjonssjef Alf Kristian Lillebo prøvedanser med sin sekretær Christina Hovde (t.v.) og avdelingsleder Asbjørn Harestad byr opp sekretær Gunhild Oftedal til en svingom før gjestene kommer. Foto: Bjørn Hansen/Tidens Krav

forsyningsbasen for Draugen og andre felt på Haltenbanken.

Arbeidet med å omdanne Kristiansund til en oljeby ble drevet fram av en liten klikk fremsynte menn som så mulighetene for Kristiansund som «Midtnorsk oljehovedstad».²

Byens politikere begynte å jobbe med tanken om at Kristiansund kunne bli en oljeby allerede i 1970. Dette kulminerte på et møte i

Kristiansund kommune reklamerer for Oljens dag i Tidens Krav 15. september 2008

formannskapet 17. september 1970 hvor teknisk rådmann ble bedt om å undersøke og kartlegge kommunale og private områder med mulighet for kaiområder som egnet seg for servicebygg for oljeboring. Beslutningen, kalt basevedtaket, viste at Kristiansund ville ta en særlig rolle om oljeaktiviteten ble utvidet nord for 62. breddegrad.

Det kan være på sin plass å minne om at det på dette tidspunkt var under et år siden funnet av Ekofisk-feltet – så langt syd på norsk kontinentalsokkel som mulig – og ni måneder før første oljeproduksjon kom i gang fra samme felt.

Kristiansunds nye identitet som oljeby er så tett knyttet opp til denne datoen at byen hvert år feirer Oljens dag 17. september.

Kristiansunds oljeutvalg var initiativtakerne til oljebyen, men det gode samarbeidet mellom Kristiansund kommune og byens næringsliv var med på å legge grunn for Vestbase. Da forsyningsbasen endelig var på plass i 1980, hadde både byen og næringslivet i mange år investert store summer, og lagt et betydelig arbeid ned i opprettelsen av basen.

Tidlig ble attraktive arealer båndlagt for å gjøre dem tilgjengelige for eventuelle industrietableringer på et senere tidspunkt.

Mens teknisk rådmann kartla passende arealer, la andre ned en stor innsats i forberedelser og

utarbeidingen av enhetlige strategier og å etablere kontakter med relevante aktører.

Kommunen var godt forberedt og sto samlet da muligheten for å tiltrekke seg petroleumsrelatert aktivitet bød seg.

Ikke bare sto politikerne og næringslivet i Kristiansund samlet, hele Møre talte med én tunge. 9. oktober 1972 pekte alle ordførerne på Nordmøre på Kristiansund som det naturlige basested for petroleumsleting utenfor Møre og Romsdal. Dette ble fulgt opp av fylkets oljeutvalg i februar året etter. Enda mer positivt var det at både Sør- og Nord-Trøndelag fylkesutvalg i mars 1973 gikk inn for baselokalising i Kristiansund. At regionen opptrådte samlet skulle vise seg viktig.³

For å se hvordan en liten by på Nord-Vestlandet klarte å vinne kampen om den viktige lokalisingen av hovedforsyningsbase for Midt-Norge og siden driftsby for Draugen, må vi se på utviklingen steg for steg. Ti år tok det, og mange snubletråder måtte forseres.

Det letes med lys og lykter

Oljeutvalget ble opprettet med sikte på å få etablert forsynings- og servicebase i Kristiansund.

Oljeutvalget besto av ordfører Asbjørn Jordahl fra Arbeiderpartiet (medlem fra 1970 til han ble innvalgt på Stortinget i 1977), konsul og

William Dall var leder av den kommunale kommunikasjonskomite i 15 år og Kristiansund flyplasskomite i 10 år. Han var leder av oljeutvalget i 10 år, mellom 1970 og 1980. Deretter ble han kommunens første oljekonsulent. Foto: Stiftelsen Nordmøre Museum

skipsmekler William Dall fra Høyre (medlem fra 1970 til 1980), apoteker og venstremann Otto Dyb (medlem fra 1970 til 1995, de siste femten år som leder), teknisk rådmann Ole Gunnesdal (medlem fra 1970 til han døde i 1979) og kommunearkitekt Kristian Sylthe (medlem fra 1970 til han sluttet på rådhuset i 1991)

Samtidig som dette arbeidet var i sin spede begynnelse, fikk oljeutvalget gode råd fra departementshold. Tidlig tok oljeutvalget hemmelig kontakt med et tidligere bysbarn, nå departementsråd i Industridepartementet, Oluf Christian «Ossi» Müller. Müller var født

i Kristiansund og var venn med sentrale folk i oljeutvalget, især konsul og skipsmegler William Dall som han hadde gått på skole med.⁴

Kristiansund og byens oljeutvalg ble oppmuntret av Müller til også å tilrettelegge for områder for petrokjemisk industri. Her var det nødvendig med helt andre størrelser, 2000 til 3000 mål og gjerne havneområder med mulighet for å ta inn større tankskip.

Kristiansund var en liten kommune i 1970, med et areal på om lag 22 kvadratkilometer – landets aller minste bykommune, som i tillegg lå fordelt utover flere øyer. Det var ikke lett å oppdrive tomter på den størrelsesorden i byen. Eneste mulighet for å kunne sikre storindustri i regionen, var å gå i allianse med nabokommunene Averøy, Frei og Tusna. Samarbeidet fungerte og i 1972 utga de fire kommunene et felles dokument hvor potensielle areal tilpasset ulik industri var skissert. Dette var et arbeid som gikk parallelt med søking etter passende tomter til forsyningsbase i Kristiansund kommune. Oljeutvalgets klare holdning var at forsyningsbasen skulle ligge innenfor kommunegrensene. Alle mulige og mer umulige tomter ble kartlagt. Arealene måtte være minst åtte dekar og ha mulighet til kaiområde.

Oljeutvalgets første utkast inneholdt åtte aktuelle områder – de fleste i sentrum. Gassverktomta midt inne i bykjernen fremsto som førstevalg. En grundigere analyse viste riktignok at alle åtte tomtene var i minste laget og utvidelsespotensialet var lite siden tomtene lå inneklemt mellom eksisterende bygningsmasse. Søket etter areal fortsatte og nye områder ble kartlagt. I januar 1971 ble tre nye områder introdusert, blant dem Vikan på Nordlandet.

Et viktig dokument i arbeidet om tilgjengelig areal, var Generalplan for arealbruk som Kristiansund kommune hadde arbeidet med siden 1968 og som ble lagt fram i 1971. I planen ble kommunens begrensede areal delt inn i fem utviklingsretninger, hvor av tre ble definert som arbeidsplassområder. Det var særlig Nordlandet, Kristiansunds største øy, med en allerede etablert industri og mest ubenyttet areal som passet til industri og arbeidsplasser. Ny industri skulle ekspandere der den allerede var etablert. Et sekundært servicesenter og industriområde skulle etableres i Løkkemyra – Vikan området på Nordlandet. Allerede i 1971 var altså Vikan inne i loopen.

Oljeutvalgets resultater ble publisert i en reklamefolder som skulle distribueres til

Sterkoder. Foto: Shadé Barka Martins/Norsk Oljemuseum

sentrale myndigheter og interesserte selskap. Den gryende oljenasjonen skulle bli kjent med hvilke muligheter Kristiansund kunne tilby for en framtidig etablering av forsyningsbase når oljeindustrien flyttet nordover. Ordfører og medlem av oljeutvalget Asbjørn Jordahl skrev følgebrevet til publikasjonen.

Oljeutvalget hadde i publikasjonen satt opp en oversikt over tomter innenfor byens grenser som hadde potensiale for forsyningsbase. Selv om arealet var lite, og utvidelsesmulighetene små, var Gassverktomta – i dag parkeringsplass midt i sentrum av Kristiansund – med i oversikten.

Det samme var Holmakaia – rett bak rådhuset, og selvfølgelig Vikan – området på sørsiden av Nordlandet som i generalplanen allerede var satt av til næringsvirksomhet.

Andre melder seg på

Det var ikke bare Kristiansund kommune og byens oljeutvalg som gjorde seg klare til den nye tiden og den nye industrien.

I Kristiansund var det tidlig på 1970-tallet to store skipsverft i byen, Sterkoder og Storvik Mekaniske Verksted. Begge holdt til på nordsiden av Nordlandet og begge ønsket del av «oljekaka».

Sterkoder og skipsverftslederen Arnfinn Kamsvåg var tidlig frampå, og verftet angrep saken på to fronter. På den ene siden satset Sterkoder på å bli offshoreverksted og anskaffet seg nye arealer på Smevågen på Averøy til dette formål. Averøy er nabokommunen til Kristiansund i sør-vest. Kommunene er i dag knyttet sammen av Atlanterhavstunnelen (2009), men i 1970-årene måtte en ta båt for å reise mellom Kristiansund og Averøy. På den andre siden var verftet i dialog med Norsco, et av de tre store baseselskapene som drev basevirksomhet i og rundt Stavanger. Tanken var på sikt å kombinere offshoreverkstedet med drift av forsyningsbase. Men Oljeutvalget og Kristiansund kommune var heller lunkne til ideen om forsyningsbase på Averøy.

Også Storvik Mekaniske Verksted (SMV) var aktive og opprettet kontakt med North Sea Exploration Service, et av de andre baseselskapene som drev forsyningsbase i Stavanger. Storvik arbeidet aktivt med å få kontroll over nabotomtene på Dale på Nordlandet, hvor de ville bygge forsyningsbase i tilknytning til eget verksted.

Høsten 1971 etablerte SMV sammen med North Sea Exploration Service og Kristiansund Finans selskapet West Coast Service. Storvik eide 40 prosent, Kristiansund Finans 20 prosent og North Sea Exploration Service de resterende 40 prosent. West Coast Service ble opprettet som et beredskapsselskap som skulle stå klar

når oljeleting startet nord for 62. breddegrad. Selskapet forble et hvilende selskap med en beskjeden aksjekapital.

Oljeutvalget i Kristiansund ønsket konkurransen velkommen.

Sokkelen utenfor Møre og Trøndelag var på dette tidspunkt ennå ikke nevnt i stortingsmeldinger og når sokkelen nord for 62. breddegrad skulle åpnes for oljeleting, var høyst usikkert.

Stortinget med fødselshjelp

For å kunne realisere drømmen om oljen, måtte Kristiansund ha myndighetene på sin side. Det var store forhåpninger til at Stortinget skulle utpeke nettopp Kristiansund som lokalitet for hovedforsyningsbase for Midt-Norge.

I 1972 nedsatte Kommunaldepartementet et interkommunalt utvalg for å vurdere lokaliseringskrav og stedsvalg for fremtidige hovedservicebaser nord for 62. breddegrad.⁵ En av initiativtakerne til dette utvalget var Kristiansunds mann i departementet, «Ossi» Müller.⁶

Utvalget satt flere generelle krav til byen som skulle velges.

Den måtte ligge sentralt i forhold til konsesjonsområdene – med det menes de arealene på norsk sokkel som regjeringen i

fremtiden ville gi tillatelse til å lete etter olje og gass på. Det måtte være en flyplass av høy standard og med kapasitet til å motta fly med tunge kolli i nærheten. Byen måtte ha gode land- og sjøforbindelser og gode havneforhold med kaier og kranutstyr for tunge løft og disponible tomtearealer i rimelig nærhet. Det måtte være adgang til velutstyrte verksteder og annen industriservice, og bysamfunnet burde ha et allsidig service- og miljøtilbud i rimelig nærhet. Det siste og kanskje viktigste kravet var at stedet som skulle få hovedservicebase for Midt-Norge måtte oppfylle både oljepolitiske og ikke minst distriktspolitiske målsetninger.

Åpning av Krifast 20. Mai, 1992. Alv Jakob Fostervoll (F.V.), Grethe W. Bjørlo, Gro Harlem Brundtland og Per Dyen. Foto: Tidens Krav/ Norsk Oljemuseum

Listen var som skrevet for Kristiansund. I Kristiansund var flyplassen åpnet i 1970, og tilgang til sjø var ikke problem. Gode landforbindelser skortet det derimot på. Kristiansund var en øykommune fordelt på tre øyer. Øyene var knyttet sammen seg imellom, men byen var ikke landfast. Fastlandsforbindelse fikk Kristiansund først i 1992 gjennom Krifast-prosjektet.

Innstillingen fra utvalget, som ble levert 27. oktober 1972, tilrødde Kristiansund som hovedservicebase for letevirksomheten etter petroleumforekomster utenfor Midt-Norge. De distriktspolitiske hensyn veide tungt. En base «[v]il være av stor betydning å styrke næringsgrunnlaget i området».⁷ Kristiansund var på dette tidspunktet en by på vei nedover – med industri som forsvant og stor arbeidsledighet. Samtidig ble det fremholdt at byen lå sentralt plassert med tanke på leting etter olje utenfor Møre og Trøndelag.

I desember 1972, to måneder etter den interdepartementale gruppen hadde lagt fram sin anbefaling, møtte representanter fra Kristiansund i Industridepartementet. Som vi har sett var Kristiansund en sterk kandidat til å bli baseby for Midt-Norge gjennom å oppfylle de fleste krav myndighetene hadde stilt. Men for departementet var ikke dette nok. For å styrke byens kandidatur ytterligere burde representantene arbeide for å få en felles tilråding fra hele landsdelen.

Støtteerklæringene strømmer inn

Kristiansund tok oppfordringen på alvor og tok kontakt med både kommunene i Møreregionen og fylkesmennene i Møre og Romsdal og Trøndelagsfylkene for å utarbeide en felles plan for landsdelens petroleumpolitikk. Først ut til å gi sin støtte var Møre og Romsdal oljeutvalg da det 6. februar 1973 sa ja til Kristiansund som hovedforsyningsbase med fem mot en stemme. Representanten fra Ålesund ønsket ikke å støtte forslaget. Ålesund jobbet på denne tiden for selv å få base til egen by.

En ting var å få støtte fra landsdelen, men på dette tidspunkt hadde ennå ikke bystyret i Kristiansund kommune selv tatt en avgjørelse. Den kom først 7. februar 1973 da bystyret enstemmig vedtok at byen gikk inn for bygging av base. I vedtaket sto det også at det skulle søkes samarbeidspartnere og at kommunen skulle starte forhandlinger med Fred Olsens selskap Østlandske Lloyd om å etablere en forsyningsbase i Vikan på Nordlandet. En intensjonsavtale mellom de to partene ble underskrevet. Kommunen hadde med andre ord i februar 1973 til hensikt å sette av området rundt Vikan som areal for framtidig oljebase.

Støtteerklæringene fra landsdelen fortsatte å komme inn. 19. februar gikk Møre og Romsdal fylkesutvalg inn for Kristiansund som hovedforsyningsbase med ti mot en stemme. Igjen var det representanten fra Ålesund som stemte mot.

9. mars stemte fylkesutvalget i Nord-Trøndelag enstemmig for Kristiansund, og 12 dager senere gjorde Sør-Trøndelag det samme.

Med støtten fra fylkene i Midt-Norge økte sannsynligheten for at Stortinget gikk inn for Kristiansund som oljebby og dermed kunne drømmen gå i oppfyllelse.

Tidlig på 1970-tallet fantes det ennå ingen lov som sa at det var Stortinget som skulle bestemme hvor og når baser kunne bygges rundt om i landet. Baseselskap, kommunale så vel som private, kunne i prinsippet etablere seg hvor de måtte ønske. Men noen muligheter for styring tillå likevel myndighetene. Å bli utpekt av Stortinget ville medføre fordeler, som støtte til grunnlagsinvesteringer gjennom Distriktenes utbyggingsfond og muligheter for gunstige statslån.

I 1973 skulle dette endres. Hvor en hovedforsyningsbase skulle ligge, skulle nå i siste instans bestemmes av Stortinget. For å sikre bedre statlig styring med lokalisering og antall større prosjekt innen petroleumsnæringen innførte regjeringen en midlertidig lov om etableringskontroll. Oljevirkosomheten ble med den nye loven mer detaljregulert enn noen annen næring.

Bakgrunnen for loven var å gi myndighetene effektiv kontroll med nyetableringer og

utvidelser i pressområder, og gjennom det oppnå samfunnsmessig styring dels for å holde den samlede aktiviteten innenfor rammen av landets samlede ressurser og dels for å få en rimelig distriktmessig fordeling.⁸ Distriktpolitisk ble loven sett på som viktig for å få større deler av oljevirkosomhet lokalisert til svakt utbygde distrikter.

I loven sto det blant annet at «utbygging av baser for petroleumsnæringen [...] må ikke settes i gang før Kongen har gitt sitt samtykke».⁹ Søknad om samtykke til utbygging skulle sendes til Kommunaldepartementet og legges fram for både fylkesmenn, fylkeskommune og kommunen. Sentrale myndigheter skulle i samråd med både fylke og kommunen med andre ord bestemme hvem som i framtiden kunne skilte med tittelen «Baseby».

Den midlertidige loven ble avløst av en permanent lov om etableringskontroll av 20. februar 1976. Fra slutten av 1980-tallet mistet loven mye av sin betydning og den ble opphevet i 1994.

Etter oppturen med støtte fra både fylkets oljeutvalg og fylkene i Midt-Norge, ble resten av 1973 et ventear for Kristiansund kommune og byens oljeutvalg. De ventet på avklaring fra Stortinget om lokalisering av hovedforsyningsbase og på at oljeletingen utenfor Midt-Norge skulle settes i gang.

15. februar 1974 kom endelige avklaringen på det første spørsmålet – hvor hovedforsyningsbasen for Midt-Norge skulle ligge. I Stortingsmelding 25 om Petroleumsvirksomhetens plass i det norske samfunn, den såkalte «Oljemeldingen», anbefalte Finansdepartementet at «området utenfor Trøndelag og Møre vil gi grunnlag for opprettelsen av en base i Kristiansund». Regjeringens anbefaling ble aldri en stor sak i Stortinget og innstillingen ble bifalt enstemmig.

Gleden var selvfølgelig stor i Kristiansund da avgjørelsen falt, men jubelstemningen ble noe dempet av at regjeringen samtidig gikk inn for at leteboring først skulle skje utenfor kysten av Nord-Norge, før den beveget seg sørover igjen. Nå sto det riktignok i meldingen at regjeringen ønsket en snarlig åpning også av områdene utenfor Møre- og Trøndelagskysten, men slik det lå an kunne det ta mange år før første boreplattform kunne sees på den midt-norske kontinentalsokkel.

Så lenge det ikke ble åpnet for leteboring var det heller ikke behov for base. Oljeaktiviteten på land var avhengig av aktivitet ute på havet.

Stortingsmelding 25 ble fulgt opp av Industridepartementets stortingsmelding 30.¹⁰ Også Stortingets industrikomite ga sin tilslutning til valg av Kristiansund som hovedbase for Nord-Vestlandet.

Endelig hadde Kristiansund fått aksept for det de hadde arbeidet for i så mange år, men fortsatt gjensto mye arbeid før basen var en realitet.

I meldingen fra Industridepartementet ble tidspunkt for borestart konkretisert. Oljeboring skulle starte utenfor Troms i 1975 eller 1976 og utenfor Møre og Trøndelag omtrent samtidig eller noe senere.

Med bare to år til borestart utenfor egen kyst og med Stortingets velsignelse til å bli baseby, kunne endelig kommunen sette i gang arbeidet med bygging. Det vil si: to spørsmål sto fortsatt ubesvart – hvor skulle basen ligge, og hvem skulle bygge og drifte den?

Avgjørelsens time

Selv om bystyret i februar 1973 hadde vedtatt at arealet rundt Vikan på Nordlandet skulle benyttes til base, og i samme vending hadde inngått en intensjonsavtale med Østlandske Lloyd, arbeidet oljeutvalget med to baseområder og to samarbeidspartnere; West Coast Service på Dale i samarbeid med Storvik Mekaniske Verksted og Vikan sammen med Østlandske Lloyd. Oljeutvalget ønsket at begge områdene skulle komme i operativ stand. Vikan skulle riktignok på sikt bli hovedforsyningsbase, men det var mulig at en mindre base på Dale på nordsiden av Nordlandet ville bli nødvendig i første letefase.

I januar 1975 gjorde kommunen en formell henvendelse til Statoil om de ville være med i et samarbeid om service og forsyningsbase.

Statoil var positiv, men vil vente på myndighetene. De ville ikke binde seg før til Stortinget sa når og hvor stor oljevirkosomheten på midtnorsk sokkel ville bli i en ventet stortingsmelding, men de ønsket å holde kontakten med Kristiansund.

Byggingen av base kunne ikke starte før stortingsmeldingen kom. Tidlig i 1976 startet kommunen arbeidet med søknader om konsesjon til Kommunaldepartementet om basetablering i henhold til lov om etablering fra 1973 og om statlige tilskudd.

Når alt så ut til å ordne seg, dukket nye hinder opp. Det var særlig avgjørelsen om oljeboring i nord som skulle ta lengre tid – mye lengre tid.

Som konsekvens av utsettelsene trakk Østlandske Lloyd seg fra etableringen i Vikan 26. september 1975, to år etter de undertegnet en intensjonsavtale med Kristiansund kommune. Østlandske Lloyd var misfornøyd med regjeringens politikk mot private tiltak, samtidig som de slet økonomisk som følge av lavkonjunktur i verkstedsnæringen.

Hva skulle oljeutvalget gjøre nå?

Den nye planen gikk i retning av å sette sammen en gruppe bestående av Statoil, samt andre

oljeselskap, lokale selskap og kommunen som i samarbeid skulle bygge og drive base. Basen var tenkt som kombinasjon mellom industri og base. For å legge forholdende best mulig til rette, kjøpte kommunen nå områder på 180 000 m² i Vikan, som ble spesielt øremerket til baseformål.

I desember 1975 forelå det et budsjett for investeringer og drift av baseområdet i Vikan, og basesaken så endelig ut til å bli en utbyggingssak. I januar 1976 var første utkast til framdriftsplan klar.

Men Sterkoder hadde ikke gitt opp. De henvendte seg også til Statoil om samarbeid om forsyningsbase på Averøy. Sterkoder tilbød et partnerskap mellom Statoil med 50 prosent, Kværner med 25 prosent og Sterkoder med 25 prosent. Men Kværner var ikke en naturlig samarbeidspartner for Statoil og partnerskapet ble ikke noe av. Men Sterkoder og Kværner som et Joint Venture fortsatte arbeidet.

For Kristiansund var dette en øyeåpner. Nå måtte de bestemme seg for ikke å miste det de hadde arbeidet så lenge for helt på oppløpet.

Kommunen og oljeutvalget fryktet at leteboringen skulle starte før basen i Vikan var ferdig, og måtte finne en mellomløsning. De henvendte seg igjen til Storvik Mekaniske Verksted for å leie kai og baseområder fram til

Vikan var operativ. Storvik var positive og ville gjerne inngå en leieavtale.

I april 1976 kom endelig stortingsmeldingen om petroleumsutvinning nord for 62 breddegrad. (st. meld. 91 (1975–1976)). Departementet ønsket bare ett baseselskap i Kristiansund.

Det var en betingelse at lokalt næringsliv i størst mulig grad var involvert i servicevirksomhet i forbindelse med oljeleting. Kommunen burde satse på bedrifter som ville etablere servicefunksjoner på en base. Samtidig ble Kristiansund anmodet om å invitere Statoil til et samarbeid om utvikling av basen.

Det står videre at oljeutvalget i byen allerede førte drøftelser med Statoil, North Sea-West Coast Service og Atlantoil med tanke på baseetablering.

Den spennende biten for Kristiansund var avsnittet som sa noe om borestart. Og endelig – oljeboring utenfor Møre og Trøndelag skulle starte samtidig med boring utenfor Nord-Norge i 1978. Statoil skulle være hovedansvarlig for boringen og kunne kreve 50 prosent eller mer i alle blokker.

Oljeutvalget vakler

Det ble utarbeidet et forprosjekt for basen i Vikan. I den prosessen kom det fram at 180 mål var for lite, basen burde være på minst 200

mål. I tillegg var området dyrt å opparbeide, det var et uregelmessig landskap, kaiområdene var vanskelig tilgjengelige og hadde dårlige bunnforhold, samt værforhold som var generelt ustabile.

Litt sent å oppdage dette nå!

For oljeutvalget og resten av kommunen fantes det ingen alternativer innenfor kommunegrensene. Oljeutvalget vaklet. Igjen må utvalget og kommunen se kostnader rundt Vikan opp mot Sterkoder og Storvik.

Etter diskusjoner fram og tilbake landet oljeutvalget nok en gang på Storvik Mek. Verksted og kommunen ønsker å inngå en leieavtale.

Nye utsettelse

22. april 1977 skjedde en utblåsning av en brønn på Ekofisk-feltet sør på norsk sokkel. Ulykken som alle fryktet var et faktum. Ingen menneskeliv gikk tapt, men 2/4 Bravo spydde ut olje i nesten syv døgn. Ulykken medførte nye diskusjoner om og når sokkelen nord for 62. breddegrad burde åpnes for leteboing. Denne gangen var utsettelsen kjærkommen for Kristiansund. Etter seks års arbeid manglet fortsatt oljebasen, og det var heller ikke etablert et baseselskap. Oljeutvalget som hadde jobbet så iherdig og vært så positive, hadde sunket sammen og lå nede.

Høsten 1978 markerte vendepunktet for Kristiansund og basebyen. Nye krefter kom inn. Den nye mannen var Thor Sætherø, Kristiansunds nye finansrådmann. Han var en mann med initiativ, og likte å operere alene. Han tok selv kontakt med både departementet og Statoil. Han avtalte med Statoil at han skulle sette i gang forberedelser for etablering av baseselskap. Avtalen innebar at et distriktsselskap skulle bli partner på Statoil, men at Statoil skulle ha en aksjemajoritet med minst 50 prosent. Kristiansund kommune måtte delta, sammen med kapital fra regionens næringsliv.

Måten å bygge baseselskap på fulgte Statoils modell for oljebasen i Harstad.

Midt-Norsk Baseservice

I desember 1978 ble Midt-Norsk Baseservice AS etablert. Det var et distriktsselskap som skulle «arbeide for aksjonærenes deltakelse i og nytte av den virksomheten som oljeleting og den eventuelle senere produksjonsfase vil utløse».¹¹

Selskapet skulle informere oljenæringen om hva aksjonærene kunne tilby av varer og tjenester og de skulle knytte kontakter mellom aksjonærer og oljefirma. De skulle også arrangere befaringer, studiereiser og konferanser, og de skulle være behjelpelige med å etablere virksomheter som ennå ikke eksisterte, men som ville trenge når oljenæringen kom i gang. De hadde også som mål å gå inn i et baseselskap som de forventet ble opprettet.

I mars 1979 gjensto fortsatt basevalg til letefasen. Statoil tok sikte på å klargjøre en base i Kristiansund for drift fra 1. april 1980 og mente at det hastet med oppstart av opparbeiding av Vikan-basen. Arbeidet burde begynne senest 1. juli 1979. Det var da gått nesten ni år siden letingen etter tomter til base startet, og nå hastet det med alt.

Først 30. mars 1979 var etablering av oljebasen i Vikan – «Vestbase» formelt vedtatt i bystyret. I mai 1979 kom endelig klarsignalet for boring nord for 62. breddegrad. Frist for å søke konsesjon ble satt til 1. august 1979, med oppstart i mai 1980.

Lagerhallen til Shell og Draugen på Vestbase.
Foto: Engvig/Norsk Oljemuseum

Byggearbeidet på Vikan startet 30. juli 1979 og 27. mai 1980 ble Vestbase innviet.

Kristiansund kommune opparbeidet de kommunaltekniske anlegg, mens Statoil, som leide grunnarealene, besørget og finansierte opparbeidelsen av basen med de nødvendige fasiliteter.

Basen i drift

Vestbases hovedoppgave var til enhver tid å tilby arealer og utstyr for å dekke aktivitetene utenfor Midt-Norge. Basen hadde personell, utelager, kaianlegg, bulkanlegg med varmt- og kaldtlager, kontorarealer, beredskapslager for oljevern, transportutstyr og containere.

Basen tilbød også et spekter av varer og tjenester som skipshandel, teknisk maritime varer og tjenester, skipsagent, containerservice, ståtau og kjetting og klarering og fortolling.

Ved oppstarten var Vestbase eid av Midt-Norsk Baseservice A/S med 40 prosent, Midnord med 10 prosent, Statoil med 40 prosent og Saga Petroleum 10 prosent.

Vestbase fungerte bra helt fra starten, men det var ikke så mye å gjøre. I 1980 var 15,5 årsverk samlet på området. Men merkelig nok holdt det lokale næringsliv seg borte.

Etter hvert kom flere selskap til. Aktiviteten på basen svingte i takt med aktivitet på sjøen.

I 1984 fikk Norske Shell tildelt leteblokker utenfor Møre- og Trøndelagskysten og selskapet opprettet operasjonskontor på basen. 27. juli 1984 visste Norske Shell at de hadde funnet olje og 14. mai 1987 ble Draugen erklært drivverdig. Nå startet kampen om lokalisering av driftsorganisasjon og forsyningsbase. Livet på Vestbase var endret for alltid.

Vestbase ble etablert i 1980, men aktiviteten tok ikke av før ved oppstarten av Draugen i 1993. Basen, fordelt på 600 000 kvadratmeter havneområde, er nå hovedforsyningsbase for virksomheten i Norskehavet.

Februar 1990 sikret Vestbase seg transportkontrakten i forbindelse med utbyggingen av Draugen-feltet. «Den hittil

Forsyning fra Vestbase til Draugen. Foto: Shadé Barka Martins/ Norsk Oljemuseum

største kontrakten i Midt-Norge.» Kontrakten var viktig ikke bare på grunn av dens størrelse, men like mye sikret den Vestbase ny kompetanse som ville få meget stor betydning framover.

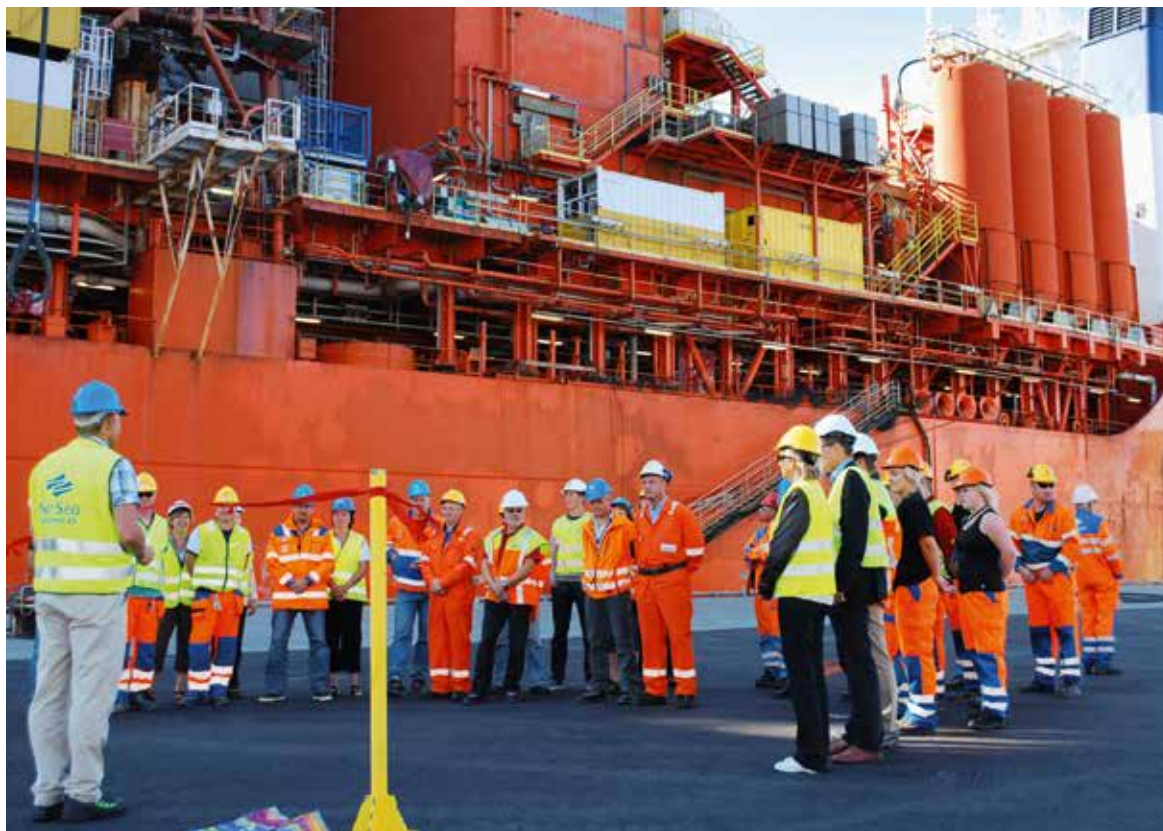
Avtalen kom på et gunstig tidspunkt for Vestbase, og reddet basen i en vanskelig tid. I 1994 ble Vestbase fisjonert til ett driftsselskap (Vestbase AS) samt ett eiendomsselskap (Vikan Eiendom AS). I tråd med utviklingen av basen, er det i dag flere eiendomsselskap, med bla. Vikan Næringspark Invest AS.

Vestbase AS er nå 100 prosent eid av NorSeaGroup AS, som er en ledende nasjonal aktør på havne- og basedrift.

Andre viktige milepæler for Vestbase:

- 1995 Heidrun, plattform, operatør: Statoil ASA
- 1997 Njord, plattform, operatør: Statoil ASA
- 1999 Åsgard A, produksjonsskip, operatør: Statoil ASA
- 2000 Åsgard B, plattform, operatør: Statoil ASA
- 2003 Mikkel (subseafelt); operatør Statoil ASA
- 2005 Kristin, plattform, operatør; Statoil ASA
- 2007 Ormen Lange (subseafelt); operatør A/S Norske Shell
- 2009 Yttergryta(subseafelt); operatør Statoil ASA
- 2009 Tyrihans (subseafelt); operatør Statoil ASA
- 2010 Morvin (subseafelt); operatør Statoil ASA

Vestbase fikk dypvannskai i 2008. Foto: A/S Norske Shell/Norsk Oljemuseum

Basen har utviklet seg fra å være et rent logistikk-knutepunkt til å bli et drifts- og service-senter for offshore-relatert virksomhet. Basens egen driftsorganisasjon har rundt 210 ansatte, og er således er den største private arbeidsgiveren i Kristiansund. I dag er den ikke bare forsyningsbase, men en næringspark med over 60 selskaper med til sammen 700-800 ansatte.

Mens virksomheten de første 20 årene fra 1980 i vesentlig grad var knyttet til base- og forsyningstjenester, har det spesielt de siste åtte årene vært en kraftig vekst i tekniske tjenester og annen petroleumsrelatert tjenesteyting, med mer kompetansebaserte arbeidsplasser.¹²

Noter

- 1 Vestbase AS, hentet fra egen nettside: www.vestbase.com/om-vestbase/vestbase-as (publiseringsdato ukjent, lastet ned 11.1.2018)
- 2 For de som ønsker en mer detaljer gjennomgang av i basesaken i Kristiansund anbefaler jeg å lese Helge Hegerbergs bok «Et stille diplomati». Hegerberg, H. (2004). *Et stille diplomati: Oljebyen Kristiansund 1970-2005*. Kristiansund: Kristiansund kommune. Stor deler av denne artikkelen er også basert på den boken.
- 3 Solberg, J. (2009). *Det Norske Oljeeventyret: En Analyse Av Den Petroleumsrelaterte Utviklingen I Midt- Og Nord-Norge*.
- 4 Hegerberg, H. (2004). *Et stille diplomati: Oljebyen Kristiansund 1970-2005*. Kristiansund: Kristiansund kommune.
- 5 Norge Industridepartementet. (1976). *Petroleumsundersøkelser nord for 62°N* (Vol. Nr 91 (1975-76), St.meld.) Oslo: Industridepartementet.: 52. Hentet fra <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Stortingsforhandlinger/Lesevisning/?p=1975-76&paid=3&wid=g&psid=DIVL807>
- 6 Hegerberg, H. (2004). *Et stille diplomati: Oljebyen Kristiansund 1970-2005*. Kristiansund: Kristiansund kommune: 48
- 7 Industridepartementet. (1974) *Virksomheten på den norske kontinentalsokkelen m.v.* (Vol. Nr 30 (1973-74), St.meld (1974). Oslo: Industridepartementet: 56. Hentet fra <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Stortingsforhandlinger/Lesevisning/?p=1973-74&paid=3&wid=c&psid=DIVL920>
- 8 Lunde, H., & Norge Kommunal- og arbeidsdepartementet. (1974). *Etableringskontroll og lokaliseringsveiledning* (Vol. NOU 1974:46, Norges offentlige utredninger (tidsskrift : trykt utg.)). Oslo: Universitetsforl.
- 9 *Petroleumsvirksomhetens plass i det norske samfunn* (Vol. Nr 25 (1973-74), St.meld. (1974). Oslo: Finansdepartementet.: 80. Hentet fra <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Stortingsforhandlinger/Lesevisning/?p=1973-74&paid=3&wid=c&psid=DIVL658>
- 10 *Virksomheten på den norske kontinentalsokkelen m.v.* (Vol. Nr 30 (1973-74), St.meld (1974). Oslo: Industridepartementet. Hentet fra <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Stortingsforhandlinger/Lesevisning/?p=1973-74&paid=3&wid=c&psid=DIVL920>
- 11 Hegerberg, H. (2004). *Et stille diplomati: Oljebyen Kristiansund 1970-2005*. Kristiansund: Kristiansund kommune: 114
- 12 Bergem, B. (2013). *Ringvirkningsanalyse av petroleums-klyngen i Kristiansundsregionen: Status 2012 og utsikter frem mot 2020* (Vol. 1306, Rapport (Møreforskning Molde: trykt utg.)). Molde: Møreforskning Molde.